

Nr 21.

Av herr **Tjällgren m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om allmän omsättningskatt.*

Den framställning, som i proposition nr 3 angående allmän omsättningskatt gives av statsverkets ekonomiska situation, bekräftar uppfattningen om vårt lands allvarliga statsfinansiella läge. De i propositionen anförda beräkningarna belysa detta. En summa av i runt tal 1 465 miljoner kronor angives såsom mått på de totala utgifter, för vilka täckning genom verkliga inkomster icke anvisas i riksstaten för 1939/40. Efter vissa inkomst- och utgiftsredovisningar kommer man emellertid till en summa av 1 100 miljoner kronor, utgörande de utbetalningar under budgetåret, för vilka täckning ej erhållits genom verkliga inkomster, utan i annan ordning. En blick på finansutsikterna för innevarande budgetår ger i approximativa tal vid handen, att medel utöver löpande inkomster erfordras för täckning av utgifter på ungefär 1,3 miljarder kronor. Därvid skulle statsbudgeten uppgå till den aktningvärda summan av ungefär 3 miljarder kronor för ett enda finansår.

Statsskulden, vilken för den 30 juni 1938 angivits till 2 440 miljoner kronor, har till dags dato ökats med ytterligare cirka 2 miljarder eller till närmare 4,5 miljarder kronor.

Det är främst det allvarliga utrikespolitiska läget, som föranlett att statsutgifterna i samband med kostnaderna för försvarets stärkande liksom för omfattande beredskapsåtgärder på olika områden sprungit i höjden i sådan omfattning. Om dessa utgifter har det rått enighet inom vårt folk. Vår fasta vilja att bevara frihet och oberoende utgör en säker borgen härför.

Av riksdagen ha redan förut stora skatter beslutats, som drabba alla samhällsklasser, och genom den omfattande anslutningen till försvarslånet ha därutöver vidare resurser ställts till förfogande. Såsom av finansministern framhållits, är det emellertid nödvändigt att ytterligare penningmedel anskaffas. Nödtvånget av den största sparsamhet med allmänna medel synes i nuvarande läge ofrånkomligt. Detta gäller icke blott den allmänna förvaltningen och de åtgärder i sparsamhetssyfte, som därvid kunna komma i fråga, och detta i vidsträcktast möjliga omfattning. Även när det gäller statens löne- och socialpolitik äro omfattande åtgärder förvisso ofrånkomliga. I fråga om anslagen till försvarsverket och övriga beredskapsåtgärder i samband härmed synes ernående av största möjliga ändamålsenlighet och effektivitet med iakttagandet av sparsamhetens alla krav lika nödvändigt.

Ofrånkomligt är även att kontrollen över medelsförvaltningen göres så effektiv som möjligt är. De stora belopp, som våra ansvariga myndigheter ha att röra sig med, göra detta så mycket nödvändigare.

Uttalanden av finansministern avseende den strängaste sparsamhet, liksom deklARATIONERNA av honom om nödtvånget i dessa bistra tider för staten och enskilda att göra nedskärningar och avstå från det, som förut betraktats som nödtorft, synas ur dessa synpunkter väl värda att i föreliggande sammanhang understrykas.

Väl synes det ur vissa synpunkter kunna låta sig sägas, att besparingsåtgärder, omfattande tiotals eller till och med några hundratal miljoner kronor, icke befria vårt folk från de ekonomiska bekymmer det här gäller. En vidsträckt allmän mening anser dock att sådana åtgärder i rätt riktning böra vidtagas för att i sin mån bidra till lösningen av de statsfinansiella problemen.

Med hänsyn till inför riksdagen framlagda skatteförslag och storleken av de däri äskade beloppen synes en omfattande besparingsaktion, sådan som ovan berörts, väl motiverad.

Den föreslagna omsättningsskatten avser att träffa den allra största delen av de i den allmänna handeln till konsumenterna saluförda produkterna. Vissa betydelsefulla, särskilt i fråga om för folkets dagliga behov oundgängliga, livsmedel ha föreslagits skola undantagas från denna beskattning. Likväl måste det sägas, att skatten drabbar de breda befolkningslagren mycket hårt. I synnerhet gäller detta de barnrika familjerna och inkomsttagarna i små omständigheter, som för dagligt uppehälle förbruka i all väsentlighet hela sin inkomst. Vägande skäl av sociala och icke minst befolkningspolitisk art synas tala emot en sådan beskattning, särskilt i nuvarande tryckta tider. Det framstår icke minst med hänsyn härtill såsom synnerligen beklagligt, om ett tvångsläge skulle frampressa så för de djupa leden hårt kännbara beskattningsåtgärder.

I fråga om skatteförslagets allmänna utformning observeras, att skatten i propositionen föreslås skola vara dold, d. v. s. vid varans saluförande icke särskilt angivas, utan ingå i priset.

Härom kunna, såsom i propositionen även framhållits, olika synpunkter anföras. Övervägande skäl, icke minst ur kontrollsynpunkt och med hänsyn till det önskvärda i att ge allmänheten klart besked om huru pass mycket skatten i varje särskilt fall uppgår till, synas emellertid tala för att den göres öppen. Eventuellt skulle skatten därvid kunna uttagas i form av en stämpelavgift, varvid beloppet angives å inköpsnotan. Starka betänkligheter kunna som ovan berörts anföras mot utlagande av en allmän omsättningsskatt, särskilt på viktiga livsmedel. I propositionen har ju även ett flertal undantag från sådan beskattning just i detta hänseende föreslagits. Vad som i propositionen anförts mot att i synnerhet sådana produkter, som äro underkastade statlig reglering och ransonering, träffas av omsättningsskatten, synas väl värda att understrykas. Det är att märka, att enligt förslaget även fläsk, som dock ligger under ransonering, icke undantages från omsättningsskatten.

De för vårt folks nödtorft viktigaste livsmedlen böra icke fördyras genom

omsättningsskatt. Kött och fläsk, för vilka produktionskostnaderna på grund av svår missväxt och foderfördyring, som hårt drabbat animalieproduktionen, redan förut ökats, böra även därför icke särskilt beskattas. Vägande billighetsskäl tala för att fiskarbefolkningen, som utövar sin näring under hårda villkor och med knappt tillmätt utkomst, icke utsättes för en särskild beskattning, som drabbar dess produktion. Även trädgårdsodlingens förhållanden ge motiv för att dess produkter icke så hårt beskattas. Med hänsyn till den stora betydelse, som konsumtionen av fisk och färska grönsaker har för folkhushållet, synes det icke heller lämpligt, att förbrukningen härav genom särskilda beskattningsåtgärder fördyras och motverkas. Detsamma gäller vidare i fråga om äggproduktionen, icke minst med tanke på sjuka, barn och åldringar, för vilka denna, det svenska jordbrukets småföretagares viktiga produkt, är ett betydelsefullt näringsmedel.

Med hänsyn till livsmedelsproduktionens allmänna betydelse i folkhushållet synas även utsäde och frö för jordbrukets och trädgårdsodlingens behov samt jordbrukskalk icke böra beröras av en omsättningsskatt. Detsamma gäller i fråga om maskiner, verktyg och redskap för jordbrukets och trädgårdsodlingens behov.

Under åberopande av de starka betänkligheter och vägande skäl, som i olika avseenden anförts i fråga om den i propositionen föreslagna omsättningsskatten, påyrkas,

dels att eventuell omsättningsskatt, som av riksdagen kan komma att beslutas, vid varans försäljning till belopp anges på för köparen fullt tydligt sätt, förslagsvis genom skattestämpel;

dels att fisk, kött och fläsk, färska grönsaker och ägg, ävensom utsäde och fröer, jordbrukskalk samt maskiner, verktyg och redskap för jordbruket och trädgårdsodlingen, måtte undantagas från sådan eventuell beskattning;

ävensom att övriga i motionen framförda synpunkter måtte vinna beaktande.

Stockholm den 1 november 1940.

L. Tjällgren.

Erik von Heland.

Ivar Persson
i Skabersjö.

Gustaf S. Elofsson.

Gunnar Bodin.

Joh. Friggeråker.

Arthur Heiding.